

Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg

De milde dood

Expert/contactpersoon

Dr. G.A. (Gé) Donker, Huisarts - Epidemioloog

23 januari 2012 | De eerste vijf jaar na de invoering van de euthanasiewet is het aantal verzoeken bij huisartsen om euthanasie niet toegenomen. Wel is het nu mogelijk de kwaliteit van de euthanasiepraktijk te toetsen. Pijn blijkt de afgelopen dertig jaar geleidelijk een minder belangrijke reden geworden voor euthanasie. Onderzoekers van het NIVEL schrijven dit in een hoofdstuk in het boek *Euthanasia – The “Good Death” controversy in Humans and Animals*.

Het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) houdt al sinds 1977 het aantal verzoeken om euthanasie aan huisartsen bij. Tussen 1977 en 1990 nam het aantal verzoeken iets toe, tussen 1991 en 2004 daalde het weer licht en dit stabiliseerde tussen 2005 en 2007. Nederland is in veel landen bekend vanwege de wettelijke regeling van euthanasie. Sinds de invoering in 2002 van de in 2001 aangenomen Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding, in de volksmond euthanasiewet, is het aantal meldingen iets toegenomen. Het aantal verzoeken aan huisartsen om euthanasie echter niet, zo blijkt uit cijfers van de Continue Morbiditeits Registratie Peilstations van het NIVEL. “Huisartsen verlenen dus niet vaker euthanasie”, stelt NIVEL-onderzoeker, huisarts en epidemioloog Gé Donker, “maar het wordt wel meer gemeld en vaker als optie besproken met de patiënt. En dat komt de kwaliteit en transparantie ten goede.”

Zorgvuldig

Dat er geen ‘euthanasiehype’ is ontstaan, komt doordat de regeling met zoveel zorgvuldigheidscriteria is omgeven, volgens Donker. “Als je euthanasie bij wet goed regelt, kun je huisartsen in de opleiding en nascholing trainen in het omgaan met euthanasieverzoeken. Huisartsen kunnen goed aan de wet voldoen. De website van de artsenorganisatie KNMG biedt duidelijke richtlijnen en formulieren. Gezondheidsinstellingen kunnen het nu ook implementeren in hun beleid. Ze kunnen bijvoorbeeld op hun website zetten hoe ze met euthanasieverzoeken omgaan. Door de wet kunnen ze hier open over zijn. En patiënten kunnen dit meenemen in hun afweging wel of niet voor een bepaalde instelling of praktijk te kiezen.”

Pijn en verlies van waardigheid

De aard van de euthanasieverzoeken blijkt in dertig jaar enigszins veranderd. In de jaren zeventig van de vorige eeuw was pijn de belangrijkste reden voor een verzoek om euthanasie. Door betere pijnbestrijding en betere palliatieve zorg is pijn als belangrijkste reden verschoven van ongeveer de helft naar een van de vijf verzoeken. Verlies van waardigheid en zingeving zijn tegenwoordig ook belangrijke redenen voor een euthanasieverzoek.

Optimale zorg

Gé Donker is zelf ook huisarts: “Dit onderdeel van het huisartsenwerk moet niet worden onderschat. Geen huisarts doet dit met plezier, het is emotioneel erg belastend. Je kiest voor het vak om optimale zorg te leveren en euthanasie kan daar onderdeel van uitmaken. Een huisarts verleent alleen euthanasie vanuit empathie voor de patiënt die daarom vraagt.”

CMR

De Continue Morbiditeits Registratie (CMR) Peilstations van het NIVEL vormen een representatieve groep van 61 Nederlandse huisartsen in 42 praktijken. Hun patiëntenpopulatie bestrijkt ongeveer 0,8% van de Nederlandse bevolking en is representatief naar leeftijd, geslacht, regio en naar verdeling over stad en platteland. De huisartsen rapporteren wekelijks (waardoor trends zeer snel zichtbaar worden) of op jaarbasis over het vóórkomen van een aantal ziekten, gebeurtenissen en verrichtingen die in andere registraties ontbreken en daarin niet gemakkelijk zijn op te nemen. De CMR-peilstations bestaan sinds 1970. De meeste onderwerpen worden meerdere jaren achtereenvolgend gevolgd.

Donker, G.A.; Alphen, J.E. van The impact of the Dutch Euthanasia Act on the number of requests for euthanasia and physician assisted suicide: a cohort study in general practice between 1977 and 2007. In: Kure, J.(red.). The “good death” controversy in humans and animals. Rijeka: InTech, 2011.

Donker, G.A. Continue Morbiditeits Registratie peilstations Nederland 2010. Utrecht: NIVEL, 2011. 203 p.

Alphen, J.E. van; Donker, G.A.; Marquet, R.L. Requests for euthanasia in general practice before and after implementation of the Dutch Euthanasia Act. British Journal of General Practice, vol. 60, (2010), nr. 573, p. 263-267.